

VLADIMIRS MATJUŠOVS
SIA «VIP ETALON» DIREKTORS

Kamīna restaurācija

Pirms trīs gadiem pie manis vērsās privāts pasūtītājs ar lūgumu veikt greznu, aptuveni 180 gadus veca kamīna ekspertīzi un restaurāciju. Monumentāls, statisks, stingri simetrisks un grezni dekorēts ar ziedu ornamentiem, augu vītņēm, grifoniem u.c. dekoratīviem motīviem, kamīns iemieso ampīra teatrālo svinīgumu. Pēc tā iegādes 2006. gadā īpašnieks to pārveda uz Jūrmalu, uz mūsdienu privātmāju Dzintaros. Jūrmalā to no jauna uzstādīja un vienlaikus restaurēja kāds pieaicināts meistars.

Kamīns bija it kā darba kārtībā, un īpašnieks to bija arī kurinājis, taču tajā laikā kamīns vairāk kalpoja kā interjera priekšmets. Pat ilgstoši kurinot, tas pilnībā neuzsila. Pēc nesenās uzstādīšanas jaunajā vietā iekšējā kamīna daļa (kurtuve, dūmu savācējs) bija samontēta tikai dekoratīvai izmantošanai.

Visticamāk, šajā gadījumā kamīna izvēlē īpašnieks vadījies pēc kamīna mākslinieciskās apdares vērtības, nedomājot par iespēju apsildīt telpu. Taču, ja tādā pavardā var iekurt arī uguni, tas pastiprina vizuālo efektu un palielina kamīna kā patstāvīga, dekoratīvi nozīmīga objekta vērtību.

Kad mājā notika visa pirmā stāva remontdarbi, atjaunotais un jau uzstādītais kamīns viesistabā stāvēja, vienkārši pārklāts ar plēvi. Pēc telpas remonta beigām, kad kamīnu atsedza, atklājās, ka uz tā virsmas parādījušies vairāki defekti.

Veicot kamīna izpēti, konstatēju, ka atjaunošanas darbos šuvju, nošķelumu un plaisu aizdarei izmantoti ģipsi saturoši

materiāli, tādi kā celtniecības ģipsis, līmes sastāvs «Perlfix», restaurācijas alabastrs un parastās celtniecības špakteles. Diemžēl visiem šiem materiāliem ir nopietni trūkumi, kas nepieļauj to izmantošanu restaurācijas darbos. Visi ģipši baidās no mitruma! Pēc to sajaukšanas ar ūdeni ģipsi saturošie materiāli palielinās apjomā par 4%. Īpaši tas izjūtams, izmantojot ģipša materiālus mazos apjomos vai plānā slānī. Ja no ģipša izgatavo jebkādu vidēja lieluma elementu, viss būs kārtībā. Taču, ja to izmanto mazos daudzumos (piemēram, šuvju aizdarē) vai vienkārši uzklāj plānā kārtā (mazāk par 5 mm), tad pēc saķeres, ģipsim uzbriestot, rodas spēks (spiediens), kas rezultātā izraisa plaisāšanu un ģipša atplīšanu no virsmas. Gan tiešā ūdens iedarbībā, gan paaugstināta gaisa mitruma ietekmē (kā šajā gadījumā – telpas remonta laikā!) ģipsis var vēl vairāk palielināties apjoma ziņā, bet ilgstošā mitruma ietekmē tas zaudē arī izturību.

Rezultātā kamīns bija briesmīgā stāvoklī: starp krāsns podiņiem uzpūtās šuves, atslāņojās tām pārklātā krāsa, tās kļuva izteikti baltas uz brūnā kamīna fona. Daudzās vietās atslāņojās podiņiem pārklātā laka. Kamīna apakšējā daļā bija redzamas noskaldījumu vietas (iespējams, no remonta laikā izmantoto sastatņu biežas pārbīdīšanas). Arī dekoratīvās restes bija uzstādītas, neievērojot tehniskos noteikumus u.c.

Restaurācija sākās ar virsmas attīrīšanu – ar speciālām ierīcēm bija jānoņem vecās laka kārtā un jāiztīra baltā java no šuvēm

starp krāsns podiņiem. Kamīna restes tika aizvestas uz darbnīcu tālākai atjaunošanai. Sarežģīti restaurācijas darbos bija tas, ka telpā, kur atradās kamīns, jau bija pilnībā pabeigts remonts – sienas bija aplīmētas ar dārgu, skaistu audumu. Tādēļ darbi bija jāveic īpaši uzmanīgi. Blakus esošās sienas un grīdu ap kamīnu pārklājām ar plēvi un nofiksējām, attīrīšanas darbu laikā visus radušos gružus pastāvīgi savācām ar putekļsūcēju, uzturot ideāli tīru virsmu.

Šuvju aizpildīšanai un nošķelto dekoratīvo elementu detaļu remontam izmantojām speciālus tonētus javas sastāvus uz cementa bāzes. Šādā restaurācijā īpaša uzmanība jāpievērš gruntēšanas, pārklāšanas, aizsargstāvu un glazūru izvelei. Diemžēl daži meistari neizprot visu noslēdzošās apdares nozīmīgumu. Ar nepareizi izvēlētiem materiāliem var sabojāt visu darbu. Aprakstītā kamīna gadījumā horizontālo plauktu pārklāšanai, iespējams, bija izmantota kāda parastā koka laka. Arī virsma, visticamāk, nebija attaukota. Tas arī veicināja laka atslāņošanu un burbuļu veidošanos zem tās, bet tur, kur laku centās uzklāt uz atsevišķiem laukumiem (šuves, nošķelumi), atjaunotās vietas kļuva acīm redzamas, jo parādījās atšķirība starp oriģinālo glazūru un uzklāto laku.

Mēs rīkojamies šādi:

1) vispirms tonējam javu šuvju aizdarei, maksimāli cenšoties panākt sakritību ar kamīna pamattoni;

2) pēc javas sacietēšanas, lai pastiprinātu materiālu saķeri, visus restaurētos elementus, detaļas, šuves utt. gruntējam